

İhsan ile Rabbe Kulluk Bilinci!
Gönderen Kadir Hatipoglu - Nisan 06 2023 17:16:36

bilmektedir, benim kalbimden geçenlerden bile haberdardır.” duyularını taşıyacaklardır. İhsanın bu anlamı, Rabbimizin “el-Basir” sıfatının bu kavramla ilişkilendirilmesidir. Allah-u Zülcelâ Basir olandır. Gizli-açik, karanlık-aydınlık, büyük-küçük her şeyi her haliyle bilen ve müşahade edendir. Lokman aleyhisselam’ın, oğlunun şahsında bütün Müslümanlara ettiği nasihatinde de görüldügü gibi, يَا بُنَيَّ اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فٖي صَخْرَةٍ اَوْ فِي السَّمٰوَاتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطٖيفٌ خَبٖيرٌ “Lokmân, “Sevgili oğlum” (dedi), “Yaptığın iş bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa, bir kayanın içinde saklansa veya göklerde yahut yerin dibinde bulunsa yine de Allah onu açiğa çikerir. Kuşkusuz Allah her şeyi bütün gizlilikleriyle bilir, O her şeyden haberdardır.” (Lokman 16) Burada dikkat etmemiz gereken hususlardan biri de bu yeni anlamın, kavramın önceki anlamıyla da (iyilikte bulunmak, yardım etmek) irtibatlı olmasıdır. Şöyle ki; iyilikte bulunmak, yardım etmek, insanlar görmediği zaman daha samimi ve güzeldir. Ama insan bir şekilde iyilik yaptığı göstermek ya da söyilemek ister. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi vesallemin bu tarifi insanın bu gereksinimini de karşılayarak, Rabbimizin her şeyi gördügü gibi yapılan iyilikleri de gördügü şuurunu insana kazandırıyor. Yani, fani olanların görmesinin önemli olmadığını, Baki olanın görmesinin yeterli olacağını hatırlatıyor.

لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُؗ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارِۚ وَهُوَ اللَّطٖيفُ الْخَبٖيرُ “Gözler O’nu göremez, O bütün gözleri görür. O Latif’tir, haberdardır.” (En’am; 103) İbadette Kalp Hassasiyeti “İhsan” insana ince bir düşünce ve hassasiyet duygusu kazandırır. İnsanı saflaştırır, arındırır ve her an Rabbinin huzurunda olma duygusu ile

olgunlaştırır. Bütün amellerin, ihlâs ve samimiyetle en iyi şekilde yerine getirilmesini sağlar. Hz. İbrahim aleyhisselam, Hanımı Hz. Hacer ve oğlu Hz. İsmail’i, Rabbi’nin murakabesinin rahatlığıyla Mekke’nin issız çöüne bıraktı. Hz. Hacer annemiz o çölde yavrusuyla tek başına kaldığında Allah’ın murakabesiyle teskin oldu. Daha sonra Hz. İsmail aleyhisselam bu şuurla bçağa boynunu uzattı. Hz. Yusuf aleyhisselam kuyunun dibinde, Hz. Yunus aleyhisselam balığın karnında bu murakabeden haberdar bir şekilde beklediler. Bu kıssalar ihsan kavramını anlamamız açisinden güzel örneklerdir. Bu kıssalardan hareketle hayatımızda “ihsan”in olmadığı bir zaman dilimini yaşamamış kabul etmeliyiz. İhsan eksenli yaşamak suretiyle, günah işlemeye açik uzuvlarımıza kontrol altına almalıyız. Bu bilinçle kalbimizi, aklımızı, gözlerimizi, el ve ayaklarımızı muhafaza etmeliyiz. Hz Mevlana ne güzel demiş “Senin dünyaya bakan penceren kirli ise, benim çiçeklerim sana çamur görünür”. Gönüpenceremizi temiz tutmamız gereklidir. Bu minval üzere yaşayarak, yaratılış gayemizin dışına çikmamalıyız. Rabbimiz bizi yoktan var etmiş, türlü hallerle imtihana tabi tutarak denemektedir. Bu denemelerin nihai maksadı, hangimizin daha güzel ameller işleyeceğini ortaya çikarmaktır. Meşhur Cibril hadisinden öğrendiğimiz üzere “ihsan” kavramının anımlarından biri de Allah-u Zülcelâ’i görüyormuş gibi ibadet etmektir. Bizler, O’nun zatını bu dünyada göremesek de O’nun bütün gözleri gördüğüne iman ediyoruz. Allah Zülcelâl’i görüyormuş gibi O’na ibadet etmek, Allah’ın bizi murakabe ettiğini düşünmek, Allah’ın kullarına çok yakın olduğunu sürekli hatırlı tutmak büyük bir iştir. İnsanın bu yüksek makama bir anda ulaşması oldukça zordur. Peki bu mertebeyle ulaşmak için bir ideal ve gaye haline getirmelidir. Sonrada oraya götüren yolları aramalı, o yola koyulmalı, bu yolda ihsan mertebesini elde eden velileri örnek ve rehber edinmeli, onlarla beraber kulluk görevlerini ifa etmelidir. İbadet sanatında ustalaşmak için, Allah dostları İslam dininin en kıymetli ilimlerinden “İhsan” ilmini öğretirler. Tasavvufta seyri sülûkun hedefi, kalbin ihsan mertebesine ulaşmasıdır. Nitelim büyük veli Şah-ı Nakşibend kuddise sırruhu öyle demiştir: “Bu yoldan maksat ve ele geçen şey, devamlı Allah-u Zülcelâl’in huzurunda olmaktadır. Ashabı kiram zamanında buna ihsan ismi verilmiştir. Bu yolda ilerleme esnasında, nefsin arzularını yok etmek, nurlara ve hallere gömülmek, fena ve beka makamlarına ulaşmak, üstün ahlak ile ahlaklanmak gibi on makam ele geçer.” Demek ki kalbin ihsan mertebesine ulaşması için ibadet ustalarından feyz almakla ve nafile ibadetlerle, zikirle, takvaya riayet etmekle kendimizi yetiştirmeliyiz. Bu yoldan mümkün olduğu kadar manevi diriliş vesilelerinden istifade etmek gereklidir. Büyüklerin sözü sözlerin büyüğüdür. Zünnûn-i Mısırî Hazretleri diyor ki: “Bedenin hastalığı ağrı ve sızarlarla belli olur. Kalbin hastalığı ise günahlarla ortaya çikar. Beden hastayken yemeğin tadını nasıl alamazsa, kalp de günah batağındayken ibadetin lezzetini hissedemez.” Malumdur, insan içinde bulunduğu muhitten etkilenir. İnsanlar günah işlenen yerlerde günaha meylettikleri gibi, ilim öğrenmeye, sohbetlere, zikir meclislerine gittiği zaman da etkilenirler ve insanı ilahi bir huzur kaplar. Bunun gibi her türlü vesile ile kalbimizi gafletten, kasvetten ve vesveselerden arındırarak maneviyat ile diriltmenin derdinde olmamız gereklidir. İhsan iyiliktr İhsan, aynı zamanda iyilik etmektir; insanlara ve hatta bütün yaratıklara karşılık beklemeden infak ve her çeşit iyilik etme erdemliliğidir. İhsan, kötülük

edene de iyilikle karşılık vermektedir. İhsan, bir yönüyle kişisel olgunluğu hedefler, Cibril hadisindeki Allah’ı görür gibi ibadet etmek ve O’na yönelmek, kâmil insan olmak, ihsanın bu anlamıdır. Diğer yönüyle de toplumun kemali ve güzelleşmesini hedefler; iyilik ve infak gibi anamlar bunu gösterir. İhsan ahlâkı, adaletten daha kapsamlı bir güzel huydur. Çünkü adalet anlayışında, karşısındaki hakkını vermek varken, ihsanda ise daha fazlasını vermek, daha güzeli ile karşılıkta bulunmak anlayışı vardır. İhsan bilinci insan hayatında var olan boşlukları doldurur. İnsanı daha dikkatli ve titiz davranışmaya sevk eder. Her daim Allah’ın gözetimi altında olduğunun bilincinde olan insan, diğerlerinden farklıdır. Kur’’ân-ı Kerîm’de ihsan ile hareket edenlere “Muhsin” denilmekte ve bu kimselerin bazı özelliklerine değinilmektedir:

تِلْكَ
اٰيَاتُ
الْكِتَابِ
الْحَكٖيمِۙ
“İşte bu ayetler, hikmet dolu Kitabın ayetleridir. (Lokman, 31/2)
هُدًى
وَرَحْمَةً
لِلْمُحْسِنٖينَ Muhsin olanlara (iyilik yapanlara) bir hidayet ve bir rahmettir. (Lokman, 31/3)
اَلَّذٖينَ
يُقٖيمُونَ
الصَّلٰوةَ
وَيُؤْتُونَ
الزَّكٰوةَ
وَهُمْ
بِالْاٰخِرَةِ ًهُمْ
يُوقِنُونَؕ
Onlar ki namazı kılarlar, zekâtı verirler. Onlar âhirete de kesin olarak inanırlar.” (Lokman, 31/4)
اُو۬لٰٓئِكَ
عَلٰى هُدًى
مِنْ
رَبِّهِمْ
وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ “Onlar, Rableri tarafından gösterilen doğru yol üzerindedirler.” (Lokman, 31/5)
اَلَّذٖينَ
يُنْفِقُونَ
فِي
السَّرَّٓاءِ
وَالضَّرَّٓاءِ

وَالْكَاظِمٖينَ
الْغَيْظَ
وَالْعَافٖينَ عَنِ
النَّاسِؕ
وَاللّٰهُ
يُحِبُّ
الْمُحْسِنٖينَ
اِذَا
فَعَلُوا
فَاحِشَةً
اَوْ
ظَلَمُٓوا
اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا
اللّٰهَ
فَاسْتَغْفَرُوا
لِذُنُوبِهِيْࣕ وَمَنْ
يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ
اِلَّا
اللّٰهُࣕ
وَلَمْ
يُصِرُّوا
عَلٰى مَا
فَعَلُوا
وَهُمْ
يَعْلَمُونَ
“Onlar çirkin bir şey yaptıkları veya kendilerine kötülük ettiler zaman Allah’i hatırlarlar da hemen günahlarının bağışlanması dilerler. Zaten günahları Allah’tan başka kim bağışlayabilir ki? Onlar, yaptıklarında bile bile ısrar etmezler.” (Al-i İmran, 3/134-135) اِنَّ
الْمُتَّقٖينَ فٖي
جَنَّاتٍ
وَعُيُونٍۙ .
اٰخِذٖينَ
مَٓا
اٰتٰيهُمْ
رَبُّهُمْؕ
اِنَّهُمْ

كَانُوا
قَبْلَ
ذٰلِكَ
مُحْسِنٖينَ
57; “Allah’a saygısızlıktan sakınanlar ise rablerinin kendilerine verdiklerini alarak
cennetlerde ve pınar başlarında olacaklar. Çünkü onlar daha önce
güzeli davranışlar içindeydiler.” (Zâriyât, 51/15-16) Neticede de
Allah katında bu amellerinden dolayı mükâfatlandırılırlar. Böyel bir insanın hal
ve hareketleri, özgüveni, cesareti, ticareti, ikili ilişkileri, komşuluğu, aile hayatı ve
toplumsal bakışı vb. kendine özgü, ihsan üzeredir. Çok iyi bilir ki,
sürekli murakabe altındadır. Dolayısıyla dikkatli ve ölçülü davranır.
Allah Azze ve Celle ihsan üzere yaşayan insanın hayatının merkezindedir. Muhsin insan bir
lahza bile olsa Allah’i unutmaz. Darlıkta varlıktı, hastalıkta ve sağlıkta kısacası En iyi ve
en kötü günlerinde bile. Bu davranış ise insanı dengeli bir kulluk yapmaya
götürür. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi vesellemnin hayatına
baktığımızda bu dengeyi net bir şekilde görüyoruz. Efendimiz, en zor ve kolay
zamanlarında hep Rabbimize ram olmuştur. Bunu hicret yolunda bir durak olan Sevr mağarasında
görebiliyoruz. اِلَّا
تَنْصُرُوهُ
فَقَدْ
نَصَرَهُ
اللّٰهُ اِذْ
اَخْرَهُ
الَّذٖينَ
كَفَرُوا
ثَانِيَ
اثْنَيْنِ
اِذْ هُمَا
فِي الْغَارِ
اِذْ يَقُولُ
لِصَاحِبِهٖ
لَا تَحْزَنْ
اِنَّ
اللّٰهَ
مَعَنَاۚ
فَاَنْزَلَ
اللّٰهُ
سَكٖينَتَهُ
عَلَيْهِ
وَاَيَّدَهُ
بِجُنُودٍ
لَمْ
تَرَوْهَا
وَجَعَلَ
كَلِمَةَ
الَّذٖينَ
كَفَرُوا
السُّفْلٰىؕ

وَكَلِمَةُ
اللّٰهِ هِيَ
الْعُلْيَاؕ
وَاللّٰهُ
عَزٖيزٌ
حَكٖيمٌ “Siz peygambere yardımcı
olmasanız da Allah ona yardımcı olacaktır. Nitekim inkârcılar iki kişiden biri olarak onu
yurdundan çıkardıklarında Allah ona yardım etmiştir. Hani onlar mağaradaydılar; arkadaşına
“tasalanma! Allah bizimle beraberdir” diyordu. Derken Allah ona kendi katından bir
güven duygusu indirdi, sizin görmediğiniz askerlerle onu destekledi ve
inkârcıların sözünü degersiz hale getirdi. Allah’ın sözü
ise en yücedir. Çünkü Allah mutlak galiptir, hikmet sahibidir.”
(Tevbe 40) Efendimizin mağaradaki bu sakin ve rahat tavrının sebebi, ihsan sahibi olmasıdır.
Efendimiz 13 yıl boyunca Mekke’de Sünnetullah uygun bir biçimde hareket
ederek insanları Islam’a davet etti. Neticede Mekke’de yapacak bir şey kalmayınca
gerçek bir mütevekkil olarak hicret yoluna çıktı. Çok iyi biliyordu ki,
Allah’ın himayesindeydi. Tasalanmak yersiz ve gereksizdi. Neticede Rabbi onu
nasipsizlere bırakmadı onu korudu ve kolladı. Mekke’den bu şekilde çikan
Efendimiz aleyhisselatu vesselam yaklaşık on yıl sonra bu şehre bir fatih olarak girdiğinde, yani
en mutlu gününde yine Rabbinin gözetim ve denetiminde olduğu bilinciyle,
Rabbini tesbih ederek ve O’na hamd ederek şehri teslim alıyordu. Peygamber Efendimiz
sallallahu aleyhi vesellem, لاَ
تَكُونُوا
إِمَّعَةً
تَقُولُونَ
إِنْ
أَحْسَنَ
النَّاسُ
أَحْسَنَّا
وَإِنْ
ظَلَمُوا
ظَلَمْنَا
وَلَكِنْ
وَطِّنُوا
أَنْفُسَكُمْ
إِنْ
أَحْسَنَ
النَّاسُ
أَنْ
تُحْسِنُوا
وَإِنْ
أَسَاءُوا
فَلاَ
تَظْلِمُوا
“İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik ederiz diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis
iyilik yaptıklarında insanlara iyilik yapmayı, kötülük yaptıklarında ise onlara
zulmetmemeyi alışkanlık hâline getirin.” (Tirmizî, Birr, 63) buyurur. Buna
göre insanların kendi aralarında yaptıkları davranışlarının ihsan boyutuna ulaşması için

karşılık beklenmeden sîrâf Allah rızası iccедилin yapılması gereklidir. Allah Resuluuml; akrabalara karşı ihsan hususunda da أَفْضَلُالْفَضَائِلِ أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطِيَ مَنْ مَنَعَكَ “Faziletlerin en üstünü, seninle akrabalık bağlarını kesenle ilişkini sürdürmen, sana vermeyene vermen, sana kötü söz söyeyeni bağışlamandır.” (Ahmed ibn Hanbel, III, 439) buyurur. Neticede ihsan, gerek ibadetlerin ve gerekse bütün davranışların Allah rızası gözelilere, içtenlikle, karşılıksız, en güzel şekilde yerine getirilmesi demektir. Bütün eylemlerin anlamlı ve değerli olmasının, kişiye ve topluma yararlı olmasının yolu da budur.

اَلَّذٖينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُؕ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذٖينَ هَدٰيهُمُ اللّٰهُ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمْ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ “Sözü dinleyip de ona en güzel bir şekilde uyanlar, Allah’ın hidayete erdirdiği kimselerdir. İşte onlar akıl sahiplerinin kendileridir.” (Zümer, 18) ayeti de sözün en güzeline ihsan ile uyanların hidayete eren akıllı kimseler olduğunu çarpıcı bir şekilde vurgulamaktadır. Hayatımızın ihsan üzere olup olmadığını sürekli kontrol etmeliyiz. Bilmeli ve idrak etmeliyiz ki, bizim dışımızda hayatlarımız üzerine hesaplar yapan nice muhasipler var. Bunların en başında ise şeytan aleyhilla’ne bulunuyor. Hayatlarımızı düşmanlarımızın tuzaklarından ancak, sürekli bir denetim altında olduğumuz bilincini zerrelerimize kadar inanıp yaşayarak kurtarabiliriz. Yaşamının her alanında yaratıcısının gözelim ve denetimi altında olduğuna, bir an bile olsa bunun dışına çıkamayaçağrı hakikatine kalbi mutmain olmuş bir kimse, hayatından Rabbinin sevmediği ve hoşnut olmadığı şeyleri uzaklaştırır. Böyle bir kimseye şeytan hiçbir şekilde yaklaşamaz ve bu kimse üzerinde etkili olamaz. Kalp Huzurunuz ve umudunuz daim, ibadetleriniz kabul olsun.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)